

MOKYMŲ PROGRAMA

Mediacijos pagrindai: teorija ir praktika

I diena

Lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka

1. *Konfliktai ir ginčo samprata bei jų sprendimo būdai. 1 akad. val.*

- 1) Konflikto sąvoka. Konflikto požymiai. Konfliktų priežastys.
- 2) Konflikto ir ginčo sąvokų santykis.
- 3) Civilinio ir administracinio ginčo sąvokos.
- 4) Taikinamojo ir teismo pobūdžio ginčų sprendimo būdai.
- 5) Taikinamojo pobūdžio ginčų sprendimo būdai:
 - Derybos;
 - Sutaikinimas;
 - Mediacija.
- 6) Teismo pobūdžio ginčų sprendimo būdai:
 - Teismas;
 - Arbitražas.

2. *Mediacijos samprata. 1 akad. val.*

- 1) Mediacijos sąvoka ir skiriamieji bruožai.
- 2) Ginčo tinkamumo mediacijai įvertinimas.
- 3) Mediacijos ištakos ir šiuolaikinės sampratos susiformavimas. Mediacijos Lietuvoje raida.
- 4) Mediacijos tikslai.
- 5) Mediacijos teisinis reguliavimas Europos Sąjungoje, Europos Taryboje bei Lietuvos Respublikos nacionalinėje teisėje.
- 6) Mediacijos ir teisės į teisminę gynybą santykis.

3. *Mediacijos principai. 2 akad. val.*

- 1) Savanoriškumo principas ir jo ypatumai.
- 2) Privalomoji mediacija ir jos ypatumai.
- 3) Konfidencialumo principas ir jo ypatumai.
- 4) Mediatoriaus neutralumo ir nešališkumo principas bei jo ypatumai.
- 5) Mediatoriaus kvalifikuotos veiklos principas.
- 6) Sąžiningumo principas.
- 7) Mediacijos neformalumo, ekonomiškumo ir universalumo principai.

4. *Mediatoriaus vaidmuo. 2 akad. val.*

- 1) Mediatoriaus sąvoka.
- 2) Mediatoriaus funkcijos atliekant mediaciją.
- 3) Mediatoriaus vaidmens ypatumai taikant skirtingus mediacijos stilius.

- 4) Mediacijos stiliai: lengvinamasis, vertinamasis ir transformacinis, mediacijos stiliai.
- 5) Komediacija samprata, ir jos ypatumai.

5. *Mediacijos procesas ir teisinių žinių pagrindai. 2 akad. val.*

- 1) Šalys mediacijos procese, jų teisės ir pareigos. Fizinio asmens veiksnumas.
- 2) Mediacijos proceso stadijos:
 - Pasirengimas;
 - Mediacijos sesija ir jos etapai;
 - Postmediacinė stadija.
- 3) Mediacijos etapai.
- 4) Mediacijos pabaiga ir jos teisinės pasekmės.
- 5) Tvari taika.
- 6) Taikos sutartis mediacijoje: galiojimas, tvirtinimas, vykdymas.
- 7) Žyminio mokesčio lengvatos ir specialios bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklės kreipiantis į teismą.

II diena

Lektorius Doc. Dr. Paulius Čerka

1. *Praktinė užduotis. Mediacijos procesas: interesų įvardijimas. 2 akad. val.*

2. *Mediatoriaus bendravimo ir derybų vedimo technikos. 2 akad. val.*

- 1) Manipuliacija vs. Įtikinėjimas. Tvari taika.
- 2) Išvaizda, kūno kalba, elgsena, įgūdžiai
- 3) Tikslų nustatymas ir darbotvarkės sudarymas, mediacijos organizaciniai momentai.
- 4) Manipuliaciniai žaidimai.
- 5) Tarpininko elgesys. Neigiamas tarpininko elgesys.
- 6) Derybinė maksima.
- 7) Sąlygos turinčios įtakos tarpininkavimo efektyvumui. Efektyvaus tarpininkavimo bruožai.
- 8) Aklaviečių mediacijos įveikimo technikos (atvejo analizė).
- 9) Problemų sprendimo technikos: žmonių atskyrimas nuo problemų; dėmesio sutelkimas ne į pozicijas, o į interesus; visoms šalims naudingų variantų apsvaistymas; rėmimasis objektyviais vertinimo kriterijais (darbas grupėse).

6. *Atskirų kategorijų ginčų mediacijos ypatumai. 2 akad. val.*

- 1) kolektyviniai darbo ginčai.
- 2) ginčų nemokumo bylose mediacijos ypatumai.
- 3) vartotojų ginčų mediacijos ypatumai.
- 4) Verslo ginčų mediacijos ypatumai.

III diena

lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė

MEDIACIJOS ORGANIZAVIMO IR VEDIMO PSICHOLOGINIAI ASPEKTAI

1. *Efektyvus bendravimas – sėkmingos mediacijos prielaida. Konflikto samprata ir jo sprendimo būdai. 2 akad. val.*

- 1) Konflikto samprata. Konflikto požymiai.
- 2) Konfliktų priežastys. Veiksniai, provokuojantys konfliktus. Konfliktogeninė kalba.
- 3) Konflikto stadijos. Konflikto eskalacija ir deeskalacija.
- 4) Veiksniai, padedantys efektyviai bendrauti.
- 5) Kalbėjimo ir klausymosi ypatumai, padedantys geriau išgirsti ir suprasti pašnekovą.
- 6) Konstruktyvaus grįžtamojo ryšio suteikimo principai.
- 7) Konfliktų sprendimo būdai: rungimosi, bendradarbiavimo, kompromiso, vengimo ir prisitaikymo.

2. *Mediacijos dalyviai ir jų psichologinių ypatumų svarba mediacijos procese. Mediatoriaus vaidmuo. 2 akad. val.*

- 1) Mediatoriaus nuostatų, vertybių, asmenybės savybių, įgūdžių svarba mediacijos proceso valdymui ir kokybei.
- 2) Mediacijos proceso dalyvių nuostatų, vertybių, lūkesčių, tarpusavio sąveikų reikšmė mediacijos procese.
- 3) Patyrimo praeityje reikšmė dabartinės situacijos sprendimui. Suvokimo nuostata. Savaimė išsipildančios pranašystės. Sėkmingos patirties praeityje analizė ir panaudojimas sprendžiant dabarties situacijas.
- 4) Asmenybės tipai ir jų reikšmė mediacijos proceso eigai bei rezultatui.

3. *Mediacijos principai: psichologiniai aspektai. Mediatoriaus bendravimo ir derybų vedimo technikos. 3 akad. val.*

- 1) Pasitikėjimo ir bendradarbiavimo atmosferos kūrimas: tinkamas fizinės aplinkos organizavimas; emocinės pokalbio atmosferos ypatumai; tinkamas susitikimo laiko paskirstymas.
- 2) Pagalba konfliktuojančioms pusėms bendrauti: konstruktyvaus kontakto su abiem konfliktuojančiomis pusėmis užmezgimas ir palaikymas (aktyvus klausymasis, turinio ir jausmų atspindėjimas, klausimų uždavimo ypatumai, apibendrinimas, perfrazavimas, pasitikslinimas); taisyklių mediacijos procese aptarimas. Verbalinės ir neverbalinės komunikacijos ypatumai.
- 3) Mediacijos tikslų išsiaiškinimas ir adekvačių lūkesčių proceso atžvilgiu formavimas: konfliktuojančių pusių poreikių išsiaiškinimo svarba mediacijos proceso sėkmingumui; lūkesčių formulavimas ir tam gelbėjantys įgūdžiai (persiorientavimas iš praeities į ateitį, faktų nuo nuomonės ar vertinimo

- atskyrimas, sutarimo ir nesutarimo sričių tarp konfliktuojančių pusių išskyrimas, pagalba konfliktuojančioms pusėms nustatyti prioritetus poreikiuose, mažų žingsnių svarba sprendimo kūrime); idėjų realistiškumo ir įgyvendinamumo tikrinimas, problemų sprendimo technikos (žmonių atskyrimas nuo problemų; dėmesio sutelkimas ne į pozicijas, o į interesus; visoms šalims naudingų variantų apsvaistymas; rėmimasis objektyviais vertinimo kriterijais), akluviečių mediacijoje įveikimo technikos, psichologinės sutarties sudarymas.
- 4) Mediatoriaus elgesys, skatinantis konstruktyvią konfliktuojančių pusių sąveiką ir sėkmingą mediacijos procesą: mediatoriaus pozicija (neutralus ar siūlantis sprendimus); lygiaverčio kontakto su abiem pusėmis palaikymas; lygiavertės erdvės abiejų pusių pasisakymams organizavimas, neutralizavimas, įrėminimo keitimas. Emocijų panaudojimas ir valdymas vykdam mediaciją
 - 5) Praktinių įgūdžių formavimas.

IV diena

Lektorė Prof. Dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė

1. Mediacijos procesas, jo etapai. 2 akad. val.

- 1) Supažindinimas su mediacijos procesu ir jo paaiškinimas.
- 2) Problemos apibrėžimas (remiantis abiejų pusių tvirtinimais).
- 3) Konfliktuojančių pusių interesų ir poreikių analizė vengiant pozicijų laikymosi, lūkesčių suformulavimas.
- 4) Sprendimo alternatyvų generavimas ir įvertinimas, sprendimo būdų, tenkinančių abi puses paieška.
- 5) Sprendimo pasirinkimas, įvertinant jo optimalų efektyvumą abiem pusėms.
- 6) Susitarimo formulavimas.
- 7) Mediacijos užbaigimas ir grįžtamojo ryšio proceso dalyviams teikimas.

2. Praktinė užduotis. Mediacijos organizavimo ir vedimo įgūdžių praktinis formavimas. 4 akad. val.

V diena

Lektorė Dr. Jurgita Spaičienė

1. Mediatoriaus profesinė veikla. 1 akad. val.

- 1) Reikalavimai asmenims, norintiems tapti mediatoriais. Mediatoriaus nepriekaištinga reputacija. Įrašymas į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą. Išbraukimas iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo. Laikinas mediatoriaus veiklos sustabdymas. Mediatorių skyrimas.
- 2) Mediacijos paslaugų teikimo reikalavimai. Mediatorių kvalifikacijos tobulinimas. Mediatoriaus profesinė etika ir drausminė atsakomybė. Skundų dėl mediatorių profesinės veiklos teikimo ir nagrinėjimo tvarka. Mediatorių padarytos žalos atlyginimas. Mediacijos valdymo institucijos ir jų funkcijos mediacijos srityje.

2. Teisminės mediacijos ypatumai. 1 akad. val

- 1) Teisminės mediacijos sąvoka. Teisminės mediacijos skirtumas nuo teisėjo vykdomo teismo taikinimo.
- 2) Teisminės ir neteisminės mediacijos skirtumai.
- 3) Teisėjo ir mediatoriaus, kuris yra teisėjas, funkcijų toje pačioje civilinėje byloje atskyrimas.
- 4) Teisminės mediacijos inicijavimas.
- 5) Privaloma teisminė mediacija.
- 6) Mediatorių parinkimas ir skyrimas vykdyti teisminę mediaciją.
- 7) Teisminės mediacijos procedūra. Teisminės mediacijos pabaiga. Civilinės bylos užbaigimas teisminėje mediacijoje sudarius taikos sutartį.

3. Teisinių žinių pagrindai. 2 akad. val

- 1) Santuokos nutraukimas. Sutuoktinių turto teisinis režimas. Sutuoktinių civilinė atsakomybė pagal turtines prievoles. Turto, kuris yra bendroji jungtinė nuosavybė, padalijimas.
- 2) Vaikų ir tėvų tarpusavio teisės bei pareigos. Ginčai dėl vaikų.

4. Šeimos mediacijos ypatumai. 3 akad. val.

- 1) Šeimos ginčų specifika.
- 2) Smurto šeimoje įtaka mediacijai.
- 3) Vaiko interesų apsauga šeimos mediacijoje.
- 4) Vaiko įtraukimo į mediaciją reikšmė ir formos.
- 5) Tarptautinių šeimos ginčų mediacijos ypatumai.

VI diena

Lektorė Dr. Jurgita Spaičienė

1. Praktinės užduotys. Mediacijos simuliacija – šeimos mediacija. 6 akad. val.